

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie projektu wniosku dotyczącego dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2009/71/Euratom ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych

COM(2013) 343 final

(2013/C 341/21)

Sprawozdawca: **Richard ADAMS**

Dnia 13 czerwca 2013 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 31 i 32 traktatu EURATOM, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

projektu wniosku dotyczącego dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2009/71/EURATOM ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych

COM(2013) 343 final.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informatycznego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 2 września 2013 r.

Na 492. sesji plenarnej w dniach 18–19 września 2013 r. (posiedzenie z 18 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 160 do 9 – 15 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje przedstawione w dobrym momencie zmiany do dyrektywy o bezpieczeństwie jądrowym, stanowiące rezultat mandatu, jaki Komisja otrzymała od Rady Europejskiej, aby rozważyć i zaproponować konieczne zmiany legislacyjne po katastrofie w Fukushima. Następnie w drodze testów wytrzymałościowych europejskich elektrowni jądrowych rozpoznano dziedziny wymagające uwagi. Bezpieczeństwo jądrowe stanowi dla UE ważną kwestię transgraniczną. Sposób postrzegania tego zagadnienia przez społeczeństwo ma znaczący wpływ na politykę krajową. Obywatele słusznie oczekują sprawdzalnych wysokich standardów i spójności.

1.2 Komitet wyraża zadowolenie z tego, że w omawianym wniosku poruszono kilka kwestii podkreślonych w jego poprzednich opiniach⁽¹⁾ w sprawie bezpieczeństwa jądrowego. Kwestie te to bardziej stanowcze podejście do harmonizacji wśród państw członkowskich, doprecyzowanie obowiązków regulacyjnych, kompetencje i potencjał, niezależność krajowych organów regulacyjnych, a także działania dotyczące gotowości i postępowania w przypadku zdarzeń radiacyjnych na terenie obiektu. W szczególności pochwalamy bardziej stanowcze podejście do ogólnej przejrzystości oraz dążenie do uwzględnienia zobowiązań szczególnych, stanowiących konieczny i potencjalnie skuteczny wkład w wychodzenie naprzeciw obawom społeczeństwa.

1.3 Komitet ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje zdecydowaną poprawę podejścia do krajowej odpowiedzialności w zakresie regulacji, kompetencji, zastosowania oraz niezależności, która powoduje wzmocnienie każdego z tych obszarów i zapewnia mechanizmy wsparcia oraz weryfikacji.

1.4 Rozszerzony artykuł zawierający definicje umożliwi bardziej precyzyjną interpretację i pomoże poprawić egzekwowanie przepisów, przy czym należy dopilnować, aby tekst był zgodny z podawanymi przez WENRA (*Western European Nuclear Regulators Association* (Stowarzyszenie Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych)) i MAEA (Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej) równorzędnymi definicjami, a także aktualizowany w miarę potrzeb, w celu zachowania spójności z terminologią międzynarodową.

1.5 Komitet zauważa wzmocnienie przepisów dotyczących gotowości i postępowania w przypadku zdarzeń radiacyjnych na terenie obiektu. Gdy opracowywane obecnie sprawozdanie dotyczące gotowości w przypadku zdarzeń radiacyjnych poza terenem obiektu będzie dostępne, konieczne będą szybkie działania stanowiące odpowiedź na zawarte w nim zalecenia. Dziedzina ta budzi szczególne obawy obywateli UE i wymaga wprowadzenia pilnych i skutecznych środków dodatkowych.

1.6 Przepisy dotyczące informowania społeczeństwa i przejrzystości zostały poprawione, jednak państwa członkowskie powinny być zobowiązane do dopilnowania, aby społeczeństwo oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego były w sposób praktyczny i aktywny wspierane w rozwijaniu – wraz z organem regulacyjnym – procesu uczestnictwa mającego na celu zwiększenie zaangażowania ludności w planowanie, dokonywanie oceny oraz podejmowanie decyzji.

1.7 Komitet docenia szybkie podjęcie przez Komisję działań mających na celu przedstawienie dyrektywy zmieniającej. Zwracamy również uwagę na to, że międzynarodowa analiza wniosków wyciągniętych z awarii w Fukushima ciągle trwa oraz że przegląd realizacji obecnej dyrektywy o bezpieczeństwie jądrowym może przynieść we właściwym czasie kolejne informacje dotyczące bezpieczeństwa. Wszystkie strony są zobowiązane do ciągłego doskonalenia, a doświadczenie pokazuje, że dalsza poprawa bezpieczeństwa jądrowego pozostanie zadaniem ciągłym aktualnym.

⁽¹⁾ Dz.U. C 306 z 16.12.2009, s. 56–63;
Dz.U. C 218 z 23.7.2011, s. 135–139;
Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 140–146.

2. Wprowadzenie

2.1 W 2009 r. w swojej opinii w sprawie proponowanych wspólnotowych ram bezpieczeństwa jądowego⁽²⁾ EKES wyraził obawy dotyczące czasu, jaki zajęło rozwinięcie i osiągnięcie wystarczającego konsensusu na potrzeby przedstawienia pierwszej dyrektywy o bezpieczeństwie jądowym (2009/71/ Euratom); w rezolucji Rady z dnia 22 lipca 1975 r. w sprawie technologicznych problemów związanych z bezpieczeństwem jądowym apelowano o stosowne działania i zharmonizowane podejście na szczeblu wspólnotowym. Poprzednio zajęło to 34 lata, jednak teraz wystarczyły cztery, aby przedstawiono obecne zmiany do dyrektywy z 2009 r.

2.2 Kilka powodów wyjaśnia zmianę tempa. Po pierwsze proponowane zmiany stanowią odpowiedź na sprawozdanie dotyczące szeroko zakrojonego programu „testów wytrzymałościowych” przeprowadzonych w Europie w następstwie uderzenia tsunami w elektrownię jądową Fukushima Daiichi w marcu 2011 r. Wydarzenie spowodowało ujawnienie w Japonii szeregu technicznych, eksploatacyjnych i regulacyjnych słabości oraz błędów. Zmiany odzwierciedlają jednak również obawy wyrażane przed 2009 r., których uwzględnienie w pierwotnej dyrektywie było niemożliwe ze względu na opinie wyrażone przez organy regulacyjne, państwa członkowskie oraz sektor przemysłu jądowego. Wydarzenia w Fukushima nie tylko umożliwiły ponowne przywołanie tych obaw, ale miały także znaczny i bezpośredni wpływ na politykę jądową w kilku państwach członkowskich.

2.3 Niniejsza opinia stanowi realizację obowiązku Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, jakim jest wyrażanie opinii i obaw ogólnie pojmowanego społeczeństwa obywatelskiego, który to obowiązek w tym przypadku wzmocniony jest procedurą na mocy art. 31 traktatu EURATOM (w kwestii zdrowia i bezpieczeństwa), w ramach której opinia Komitetu stanowi wymóg priorytetowy. Komitet wyjaśniał już, iż dyrektywy o bezpieczeństwie jądowym obejmują fundamentalne kwestie dotyczące zdrowia pracowników, środowiska oraz bezpieczeństwa publicznego (postępowanie w sytuacjach wyjątkowych), co w UE podlega pod TUE oraz TFUE, w związku z czym kwestia powinna być rozpatrywana w ramach tych traktatów, a nie traktatu EURATOM. Zwiększyłyby to jeszcze bardziej demokratyczną wiarygodność, ponieważ wymagałyby współdecyzji z udziałem Parlamentu Europejskiego.

2.4 Część społeczeństwa nadal wyraża obawy dotyczące 132 reaktorów jądowych eksploatowanych w Europie. Chociaż nastawienie różni się w zależności od państwa członkowskiego, to elektrownie jądowe mogą pozostać źródłem niepokoju, który wzmaga się w znacznym stopniu wydarzenia poza Europą. Wielu obywateli oczekuje zapewnienia w formie, którą mogą zrozumieć i której mogą zaufać, oraz zwraca się do UE, która ma bogate doświadczenia i dobrze znaną reputację, jeżeli chodzi o poprawę i konsolidację w kwestiach bezpieczeństwa publicznego. Wydarzenia w Fukushima w pewnym sensie zasygnalizowały, że promowanie idei *bezwzględного* bezpieczeństwa, co czyniono w Japonii w kontekście technologicznym i instytucjonalnym, nie może być kontynuowane. Wyzwaniem stojącym przed każdym podejściem legislacyjnym jest to, czy może ono stanowić podstawę *relatywnego* podejścia do bezpieczeństwa, które może podtrzymać zaufanie społeczne. Zaufanie takie będzie się opierało częściowo na sposobie postrzegania ryzyka, a częściowo na sile środków zapobiegawczych lub łagodzących. Nie istnieją do tej pory w pełni zharmonizowane

normy bezpieczeństwa dla Europy, a społeczeństwa obawiają się tego, że normy bezpieczeństwa lub ich egzekwowanie w krajach ościennych są na niższym poziomie niż w ich własnym kraju. Zrozumiałe jest, że jedną odpowiedzią na taką różnorodność mógłby być właściwy organ na szczeblu unijnym.

2.5 We wszystkich państwach członkowskich za bezpieczeństwo nuklearne odpowiada operator elektrowni działający w obrębie ram nadzorowanych przez krajowy organ regulacyjny. Wydarzenia w Fukushima wywołały pytania o szereg kwestii związanych z projektowaniem elektrowni oraz działaniami obronnymi, wysiłkami na rzecz łagodzenia skutków zdarzeń, postępowaniem w przypadku zdarzeń radiacyjnych, przekazywaniem informacji, błędami spowodowanymi przez człowieka, rządzeniem, przejrzystością oraz nadzorem regulacyjnym. Wpływ określonej liczby wymienionych kwestii, które mogą mieć zastosowanie w przypadku europejskich elektrowni jądowych i ich bezpieczeństwa, poruszono w ramach procesu testów wytrzymałościowych i uwzględniono w opracowanych na ich podstawie sprawozdaniach.

2.6 Bezpieczeństwo jądowe to kwestia transgraniczna, a UE podjęła działania w tej dziedzinie, ponieważ międzynarodowe normy bezpieczeństwa oraz konwencje regulujące bezpieczeństwo jądowe nie są prawnie wiążące lub nie są bezpośrednio prawnie egzekwowalne. Obecne propozycje zmian stanowią rezultat mandatu udzielonego Komisji przez Radę Europejską w celu dokonania przeglądu obowiązujących ram prawnych i regulacyjnych oraz zaproponowania koniecznych ulepszeń.

3. Podsumowanie wniosku Komisji

3.1 Wniosek stanowi przegląd obowiązujących ram prawnych i regulacyjnych dotyczących bezpieczeństwa jądowego, które mają na celu zagwarantowanie spójnych i wysokich norm bezpieczeństwa jądowego i nadzoru. W świetle testów wytrzymałościowych i wniosków wyciągniętych z wydarzeń w Fukushima – w niektórych względach i tam, gdzie jest to możliwe – proponuje się dostosowanie ram bezpieczeństwa jądowego UE do najnowszych norm technicznych oraz wymaga się większej przejrzystości.

3.2 Uprawnienia i niezależność krajowych organów regulacyjnych byłyby większe, a same organy – wspierane przez ekspertów i zasoby – odgrywałyby większą rolę. Wymagano by, aby wraz z operatorami elektrowni opracowywały i publikowały one strategię na potrzeby informowania społeczeństwa, zwłaszcza w razie wypadków, ale również przy normalnej eksploatacji. Obywatele mogliby uczestniczyć w większym stopniu w udzielaniu zezwoleń elektrowniom jądowym.

3.3 Lokalizacja, projekt, budowa, odbiór, eksploatacja i wycofanie z eksploatacji elektrowni jądowych będą podlegały nowemu celom w zakresie bezpieczeństwa, a jednocześnie wprowadzony zostałby obejmujący całą UE system przeglądów zewnętrznych obiektów jądowych przeprowadzanych co sześć lat, czego wynikiem byłoby opracowanie technicznych wytycznych na potrzeby poprawy bezpieczeństwa jądowego.

3.4 Nowe elektrownie jądowe powinny być projektowane w taki sposób, aby uszkodzenie rdzenia reaktora nie mogło nieść konsekwencji poza elektrownią oraz aby w każdej elektrowni funkcjonowało właściwie chronione centrum reagowania na zdarzenia radiacyjne oraz obowiązywały precyzyjne wytyczne dotyczące zarządzania w razie wypadku.

(2) Dz.U. C 306 z 16.12.2009, s. 56–63.

4. Uwagi ogólne

4.1 EKES uważnie śledził debatę na temat bezpieczeństwa jądrowego, proces testów wytrzymałościowych oraz idące za tym zmiany. W swojej opinii „Sprawozdanie końcowe w sprawie nuklearnych testów wytrzymałościowych”⁽³⁾ EKES wezwał do ambitnego przeglądu dyrektywy z 2009 r. Również Komisja Europejska wyraźnie określiła swoje własne ambicje dotyczące dyrektywy w sprawozdaniu dotyczącym testów wytrzymałościowych⁽⁴⁾. Zidentyfikowała ona cztery obszary, w których zmiany dyrektywy o bezpieczeństwie jądrowym są konieczne:

- procedury i ramy bezpieczeństwa;
- rola i środki organów regulacyjnych ds. bezpieczeństwa jądrowego;
- otwartość i przejrzystość;
- monitorowanie i weryfikacja.

Krótką ocenę dotyczącą celów określonych pod wymienionymi czterema nagłówkami zamieszczono w punkcie 6.

4.2 W obecnym wniosku wyszczególniono ponad 90 zmian do istniejącej dyrektywy, z czego niektóre to zmiany o istotnej długości i treści. Obszerne motywy dyrektywy stanowią interpretacyjne wytyczne dotyczące uzasadnienia i praktycznych aspektów realizacji, przy czym należy zauważyć, że to artykuły dyrektywy stanowią treść merytoryczną, do której nawiązują niniejsza opinia.

4.3 EKES zauważa, że stosowane w tekście sformułowanie „racjonalnie osiągalne”, chociaż obszernie zdefiniowane, może prowadzić do przywiązywania nieuzasadnionej wagi do rozważań gospodarczych lub politycznych. Alternatywnym rozwiązaniem byłoby stosowanie – w zależności od przypadku – „najlepszej dostępnej technologii (BAT)” oraz „najlepszej praktyki regulacyjnej (BRP)”, przy czym wywarłoby to istotne skutki na koszty.

4.4 EKES zauważa, że chociaż Komisja stwierdza, że dyrektywy powinny zapewniać projektowanie nowych elektrowni jądrowych w taki sposób, aby uszkodzenie rdzenia reaktora nie mogło mieć konsekwencji poza elektrownią, obecna opinia techniczno-naukowa sugeruje, że nie można postawić tak daleko idącego postulatu i praktycznie niemożliwe jest pełne wyeliminowanie skutków w obszarze poza terenem obiektu.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 Pierwotna dyrektywa zostanie wzmocniona, rozszerzona i doprecyzowana dyrektywą zmieniającą, w której znajdują się odpowiedzi na szereg obaw istotnych z perspektywy zapewnienia społeczeństwa o bezpieczeństwie. W szczególności Komitet z zadowoleniem przyjmuje:

— rozszerzenie i doprecyzowanie art. 3 zawierającego definicję pojęć, szczególnie w miejscach potencjalnie budzących wątpliwości (Na przykład jaśniejsze definicje pojęć, takich jak „praktyczne wykluczenie”, likwidują wiele potencjalnych dwuznaczności i zwiększają zaufanie publiczne w kwestii spójnego podejścia. Tym niemniej należy dopilnować, aby tam, gdzie równorzędne definicje są zapewniane przez MAEA i WENRA, terminologia była spójna i aktualizowana w miarę potrzeb.);

— szczegółowy wymóg, aby ustalenia dotyczące bezpieczeństwa obejmowały wszystkie etapy cyklu życia obiektów jądrowych (art. 4 ust. 1 lit. a);

— utrzymanie zasady prawnej niezależności krajowych organów regulacyjnych oraz ich znaczne wzmocnienie poprzez uwzględnienie konkretnych odniesień do niezależności od interesów politycznych, zapewnienie właściwego, autonomicznie zarządzanego budżetu oraz odpowiednich zasobów eksperckich (art. 5 ust. 2), jak również jaśniejsze określenie uprawnień (art. 5 ust. 3);

— konkretne uwzględnienie weryfikacji wymogów w zakresie „zabezpieczenia wielostopniowego” wsparte jasną definicją (art. 6 ust. 3);

— wymóg dotyczący obowiązku przedłożenia przez ubiegających się o zezwolenie szczegółowego potwierdzenia bezpieczeństwa współmiernego do skali zagrożenia (art. 6 ust. 4 lit. a);

— rozszerzenie na podwykonawców wymogu dotyczącego utrzymania rozległych kompetencji w związku z bezpieczeństwem (art. 6 ust. 5);

— uwzględnienie ustaleń dotyczących gotowości i postępowania w przypadku zdarzeń radiacyjnych na terenie obiektu (art. 7).

5.2 EKES pochwała zmianę nazwy i rozszerzenie art. 8, który w obecnym kształcie dotyczy przejrzystości, oraz dodanie nowej Sekcji 2, określającej rozszerzone Zobowiązania szczególne. Art. 8 uprzednio zatytułowany „Informowanie ludności” miał bardzo ograniczony zakres. Wraz z art. 8 lit. a)–f) oraz rozszerzonymi definicjami w art. 3 stanowi obecnie 50 % tekstu zmienionej dyrektywy. Przepisy te powinny wzmocnić egzekwowanie prawa, choć niektóre kwestie pozostają nadal otwarte na rozbieżne interpretacje. Szczególnie cieszą zaproponowane obszerne nowe przepisy, które mogą stanowić znaczący krok w kierunku odpowiadania na zrozumiałe obawy obywateli. Należy wśród nich podkreślić:

— obowiązek stworzenia i stosowania strategii przejrzystości obejmującej wszystkie ewentualne scenariusze (art. 8 ust. 1);

⁽³⁾ Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 140–146.

⁽⁴⁾ COM(2012) 571 final.

- nacisk na przekazywanie informacji w odniesieniu do zobowiązań międzynarodowych. (art. 8 ust. 3); chociaż nie wspomniano o tym w tekście dyrektywy, w preambule zaznaczono, że spotkania ekspertów, w których uczestniczył EKES, potwierdziły bardzo ważną rolę społeczeństwa w procedurach podejmowania decyzji oraz odpowiedniość zastosowania postanowień konwencji z Aarhus;
- silne wsparcie dla bardziej rygorystycznych celów bezpieczeństwa i metodyki (art. 8a lit. a)–c));
- rozwój wymogów (w związku z art. 7) dotyczących gotowości i postępowania w przypadku zdarzeń radiacyjnych na terenie obiektu (art. 8d);
- rozwinięcie i rozszerzenie wymogów dotyczących międzynarodowych przeglądów zewnętrznych (art. 8e).

5.3 EKES zauważa, że ważne zagadnienie, jakim jest gotowość w przypadku zdarzeń radiacyjnych poza terenem obiektu oraz komunikacja w sytuacji kryzysowej, nie jest poruszone w tej dyrektywie, ale stanowi przedmiot prowadzonego obecnie przeglądu oraz sprawozdania z zaleceniami, które ma zostać przedstawione do końca 2013 r. Wszelkie niezbędne działania w związku z zaleceniami powinny zostać podjęte w trybie pilnym.

5.4 Kwestia ochrony obiektów jądrowych przed atakami terrorystycznymi została poruszona oddzielnie, równolegle do programu testów wytrzymałościowych, oraz uwzględniona w sprawozdaniu przedłożonym Radzie Europejskiej w 2012 r. Państwa członkowskie postrzegają środki bezpieczeństwa za kwestię niezawisłych kompetencji pozostających poza zakresem dyrektywy o bezpieczeństwie jądrowym. Można zauważyć, że organ regulacyjny ds. bezpieczeństwa jądrowego w Japonii, dokonując analizy wydarzeń z Fukushima, podjął decyzję o zwróceniu się do wszystkich elektrowni jądrowych o podjęcie właściwych środków mających na celu zagwarantowanie, że elektrownie są zabezpieczone przed możliwością ataków terrorystycznych.

5.5 W pewnym stopniu dyrektywa rozszerza wymogi legislacyjne. Ważne jest to, iż nowe wymogi są niezbędne, proporcjonalne i służą celowi zapewnienia bezpieczeństwa publicznego. EKES jest zdania, że w dyrektywie zmieniającej osiągnięto właściwą równowagę.

6. Czy wniosek wyeliminuje słabości obecnej dyrektywy?

6.1 Różnice występujące nadal między poszczególnymi państwami członkowskimi skutkują brakiem spójnego podejścia do bezpieczeństwa jądrowego. Zostało to uznane (przez Komisję) za jeden z głównych rozpoznanych problemów, który można naprawić dzięki ramom legislacyjnym. Podkreśla się brak skodyfikowanych unijnych mechanizmów umożliwiających uzgodnienie norm technicznych i sposobów prowadzenia przeglądów bezpieczeństwa. Zmieniający art. 8f ustanawia taki mechanizm, przy czym EKES uważa, że zwrot „państwa członkowskie, przy wsparciu ze strony właściwych organów regulacyjnych, wspólnie opracowują i ustalają wytyczne” nie jest precyzyjny i wskazuje, że rozwiązanie w tej kwestii jest niedostateczne. Skuteczność tego podejścia powinna być zatem poddawana przeglądom, a w razie zaistnienia poważnych wątpliwości należy rozważyć powołanie unij-

nego organu regulacyjnego ds. bezpieczeństwa jądrowego. Podejście takie mogłoby przynieść istotne korzyści pod względem dostępu do umiejętności i zasobów mniejszym państwom członkowskim.

6.2 Kwestie dotyczące niezależności krajowych organów regulacyjnych, podziału obowiązków, braku koordynacji, odpowiedniego finansowania oraz określenia kompetencji to obszary wymagające uwzględnienia. Zmieniający art. 5 zapewnia dużo konkretniejsze wymogi legislacyjne wobec państw członkowskich. Powinien to być istotny krok naprzód w rozwiązywaniu tych problemów. Niemniej jednak istnieje potrzeba pilnego zweryfikowania niezależności oraz kompetencji krajowych organów regulacyjnych, na co zwróciła szczególną uwagę Komisja w swoim sprawozdaniu. Weryfikacja ta powinna być postrzegana jako zwiększająca, a nienaruszająca, niezależność krajowych organów regulacyjnych i nie powinna być ograniczona do przeprowadzanej raz na dziesięć lat samooceny uzupełnianej dodatkowo międzynarodowym przeglądem zewnętrznym. EKES proponuje, aby oceny oraz przeglądu zewnętrznego dokonać we wszystkich państwach członkowskich nie później niż do końca 2018 r. i aby następnie były one przeprowadzane co sześć lat.

6.3 W chwili obecnej mechanizmy monitorowania i weryfikacji na szczeblu unijnym są ograniczone do przeglądu zewnętrznego krajowych ram dotyczących bezpieczeństwa jądrowego oraz właściwych organów regulacyjnych. W rozdziale 2a dyrektywy zmieniającej znacznie rozszerzony zostaje zakres międzynarodowych przeglądów zewnętrznych, co stanowi zadowalający postęp. Niemniej harmonogram prowadzonych raz na sześć lat przeglądów „jednego konkretnego aspektu lub kilku takich aspektów” zdaje się dopuszczać sytuację, w której niektóre dziedziny pozostaną niezbadane w sposób szczególny przez dziesięciolecie. Komitet proponuje zatem, aby równoległe do procesu przeglądu Konwencji o bezpieczeństwie jądrowym, który ma miejsce raz na trzy lata, prowadzić przeglądy tematyczne. Ponadto, w ramach zobowiązania do przejrzystości w dyskusję na temat tego, które konkretne zagadnienia stanowią przedmiot przeglądu, powinno być zaangażowane społeczeństwo.

6.4 W dyrektywie zmieniającej położono dużo większy nacisk na informowanie społeczeństwa oraz przejrzystość, zamieszczając szczegółowe wymogi, które w niektórych przypadkach zastąpiły te o charakterze ogólnym. Tym niemniej w praktyce czasem bardzo ciężko jest osobom indywidualnym lub organizacjom społeczeństwa obywatelskiego zaangażować się w konsultacje społeczne i mechanizmy informacyjne. Skuteczność uczestnictwa społecznego została dostrzeżona podczas dwóch spotkań zorganizowanych przez ENSREG w związku z testami wytrzymałościowymi. EKES proponuje, aby państwa członkowskie były zobowiązane do zapewnienia wspierania społeczeństwa oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego w rozwijaniu – wraz z organem regulacyjnym – procesu uczestnictwa mającego na celu zaangażowanie społeczeństwa w planowanie, dokonywanie oceny oraz podejmowanie decyzji, a także prowadzenie konsultacji społecznych w tym zakresie. Powinno to mieć zastosowanie również w odniesieniu do formalnego lub faktycznego przedłużenia cyklu życia elektrowni. Ustanowione procesy, takie jak model RISCOM w odniesieniu do przejrzystości (http://www.karita.se/our_approach/riscom_model.php), mogłyby – jeśli będą realizowane niezależnie – stanowić skuteczne narzędzia.

6.5 Rozumienie elementów składowych kompleksowego podejścia do bezpieczeństwa jądrowego nieustannie rośnie. Czynniki etyczne, społeczno-ekonomiczne oraz psychologiczne zyskały na znaczeniu w okresie intensywnej debaty prowadzonej w następstwie katastrofy w Fukushima. Komitet uważa, że na takiej analizie, szczególnie w okresie przejściowym i charakteryzującym się globalnymi naciskami, mogą skorzystać również pozostałe dziedziny wytwarzania i wykorzystywania energii.

Bruksela, 18 września 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
